МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА

ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Тема: "Оподаткування підприємницької діяльності: стан, особливості, перспективи розвитку"

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Завідувач кафедри: _____/ *Карінцева О.І./*

Керівник роботи: _____/ *Карпіщенко О.І./*

Виконавець: _____/ *Панасовський М.П./*

Група: *ПЕ-71/1*

Суми 2021

ЗМІСТ

ВСТУП……...……..3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ……...……..….5

1.1. Сутність, види, принципи оподаткування…….5

1.2. Особливості оподаткування підприємницької діяльності…….…….…..10

РОЗДІЛ 2.АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

…….……..13

2.1Характеристика сучасної податкової системи України……..…13

2.2 Динаміка та структура податкових надходжень до Державного бюджету України…….16

РОЗДІЛ 3. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ……..……...…...20

3.1. Зарубіжний досвід оподаткування підприємницької діяльності……....20

3.2.Шляхи удосконалення сплати податків суб’єктами підприємницької діяльності……..…25

ВИСНОВКИ……...29

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….31

ВСТУП

Актуальність теми. Підприємництво є важливим елементом ринкового середовища. Воно вирішує безліч соціально-економічних проблем, стимулює структурні зміни в економіці, сприяє насиченню ринку товарами і послугами, створює робочі місця, наповнює дохідну частину бюджету.

Держава завжди знаходиться в пошуку нових форм організації виробництва, шляхів підняття рівня економічного розвитку і зменшення податкового навантаження, що лежить на плечах підприємств. Для досягнення поставлених цілей держава шукає сучасні прогресивні способи і системи оподаткування.

Такі українські вчені як: Поддєрьогін А.М., Загорський В.С., Онишко С.В. зробили великий внесок у дослідження впливу системи оподаткування на функціонування підприємств.

Метою роботи є дослідження проблем оподаткування підприємницької діяльності в Україні, та пошук шляхів їх вирішення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити стан оподаткування підприємницької діяльності в Україні;
- визначити особливості оподаткування підприємницької діяльності;
- дослідити динаміку та структуру податкових надходжень до бюджету України;
- проаналізувати зарубіжний досвід оподаткування підприємницької діяльності;
- запропонувати заходи з оптимізації системи оподаткування в Україні.

Об’єктом дослідження є фінансові відносини, пов`язані з ефективною організацією процесу оподаткування підприємницької діяльності в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи оподаткування підприємницької діяльності в Україні. Методи дослідження, які були використанні в процесі дослідження: абстрактно-логічний, графічний, порівняльний, вертикальний (структурний), горизонтальний (часовий) фінансовий аналіз.

Фактологічну (інформаційну) основу складають наукові публікації вітчизняних і зарубіжних вчених, законодавчо-нормативні акти, власні розрахунки автора.

РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Сутність, види, функції, принципи оподаткування.

Система оподаткування відіграє важливу роль у формуванні державних доходів, має відчутний вплив на доходи фізичних та юридичних осіб. Форма податків, що використовується зараз є відносно новою, але ще в давнину з'явилися основні елементи механізму оподаткування.

Вперше в історії поняття податку розкрив Адам Сміт у роботі "Дослідження про природу і причини багатства народів" (1776 р.), який написав: "Податок - це тягар, який накладається державою у формі закону, що передбачає і його розмір, і порядок сплати" [19]. Взагалі ж, податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до податкового кодексу України [1].

За економічним змістом податки - це форма фінансових відносин між державою й членами суспільства. Сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів, що справляються встановленими законами України порядку, становить систему оподаткування. Система оподаткування - це нормативно визначені платники податків, їхні обов'язки та права, об'єкти оподаткування, види податків; зборів і платежів, а також порядок їх стягнення. Система оподаткування характеризується її елементами - суб'єкт, об'єкт оподаткування, податкова ставка, джерело сплати. Суб'єкти оподаткування - це платники (фізичні чи юридичні особи), які безпосередньо сплачують податки. Об'єкт оподаткування - це доходи (прибуток), додана вартість продукції (робіт, послуг), вартість продукції

(робіт, послуг), спеціальне використання природних ресурсів, майно юридичних і фізичних осіб, інші об'єкти, визначені законодавством про оподаткування. Податкова ставка - розмір податку з одиниці об'єкта оподаткування. Джерело сплати - дохід (заробітна плата, прибуток тощо), із якого сплачується податок; собівартість; частина виручки від реалізації продукції [2].

Податкові відносини виникають між формами власності направляючи фінансові потоки коштів платників податків до держави. Визначимо характерні особливості податку (рис. 1.1).

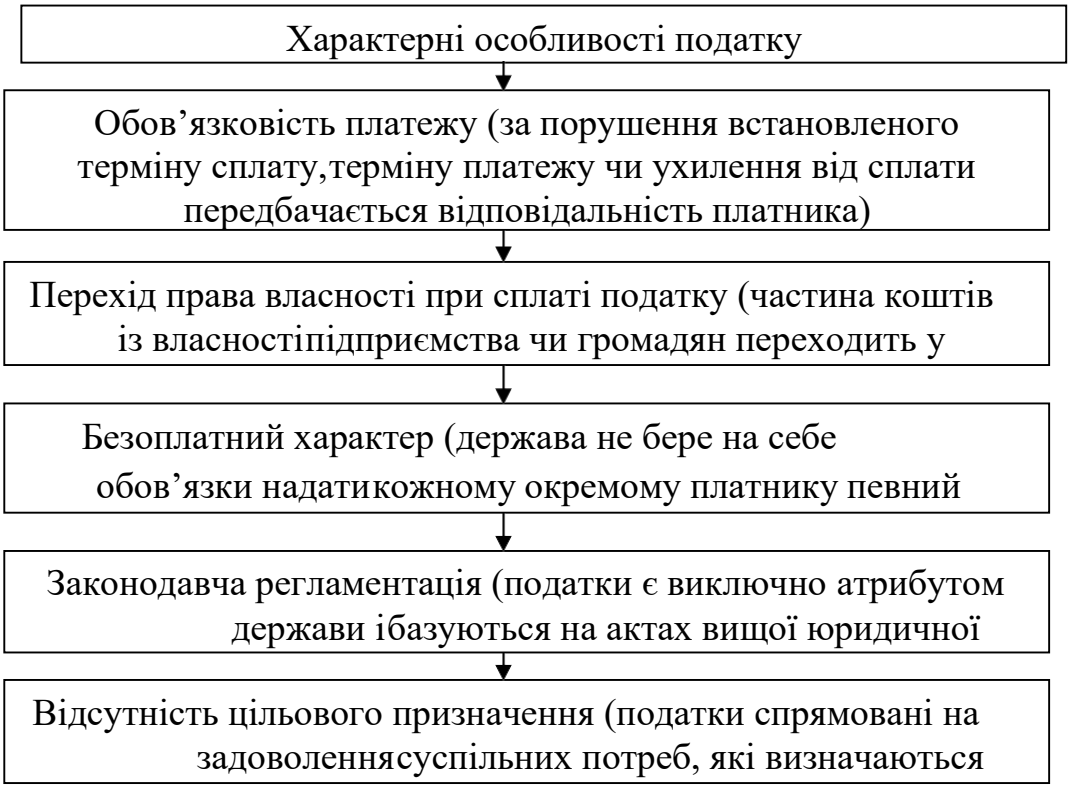

Рисунок 1.1 – Характерні особливості податку [45, с. 65]

Об`єднання в єдину систему оподаткування податків дозволяє державі реалізувати на практиці основні функції податків: фіскальну, регулюючу, розподільчу, стимулюючу, контрольну.

Фіскальна функція - є найважливішою, оскільки згідно з цією функцією податки виконують своє головне призначення - наповнення

доходної частини бюджету, доходів держави для задоволення потреб суспільства. Основна ознака цієї функції - її стабільність, що дозволяє формувати надходження податків до бюджету на постійній, стабільній засаді.

Регулююча функція – регулює соціально-економічні аспекти економічних рівнів (спеціальні механізми). Функція контролю сприяє якісним та кількісним пропорціям соціально-економічних аспектів з розподілу та перерозподілу ВВП (податкові органи).

Розподільча функція - своєрідне відображення фіскальної функції - наповнити скарбницю держави, щоб потім розподілити одержані кошти. Ця функція дуже щільно переплітається з регулюючою; наприклад, через непрямі податки створюються умови для перерозподілу коштів одних платників іншим (акцизи).

Стимулююча функція створює орієнтири для розвитку або згортання виробництва, діяльності. Як і регулююча, ця функція може бути пов'язана із застосуванням пільг, зміною об'єкта оподаткування, зменшенням бази оподаткування.

Контрольна функція забезпечує нагляд та контроль за своєчасністю, повнотою сплати податків платниками в Україні [29].

Державі, як суб’єкту економіки, потрібні кошти, тому податки є джерелом цих надходжень. Саме формування розвиненої податкової системи є вагомим економічним регулятором ринкових відносин (механізмом управління).

Податки класифікуються за ознаками, цілями та завданнями згідно інтересів учасників ринку (рис. 1.2).

Класифікація податків
1. Залежно від компетенції органу:
- загальнодержавні;
- місцеві.
2. Залежно від каналу надходження:
- державні;
- місцеві;
- пропорційні;
- позабюджетні.
3. Залежно від платника:
- податки з юридичних осіб;
- податки з фізичних осіб;
- змішані.
4. Залежно від форми оподаткування:
- прямі (прибутково-майнові);
- непрямі (на споживання).
5. Залежно від способу стягнення:
- часткові (кількісні);
- розкладкові (репатріаційні).
6. Залежно від характеру використання:
- загального призначення;
- цільові податки.
7. Залежно від періодичності стягнення:
- разові;
- систематичні (регулярні).
8. Залежно від обліку податкового платежу:
- податки, що фінансуються споживачем (акциз,податок на додану вартість).
- податки, що включаються у собівартість ;
- податки, що фінансуються за рахунок балансового прибутку.
- податки, що фінансуються за рахунок чистого прибутку.

Рисунок 1.2 – Класифікація податків [33, с. 12]

Основним завданням податку є утримання державних структур та їх фінансової підтримки. У Податковому Кодексі України існують поняття – податок та збір. Елементи оподаткування мають специфічні особливості податків, які організовують процеси фіскальних правовідносин учасників ринку(рис. 1.3).

Рисунок 1.3– Складові елементи податку [39, с. 75]

1.2. Особливості оподаткування підприємницької діяльності

З часу запровадження спрощеної системи оподаткування в Україні відбулися суттєві зміни в законодавстві та економіці. Було прийнято низку законів, які внесли суттєві зміни в порядок сплати податків суб'єктами господарювання, які використовують спрощену систему оподаткування страхових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Все це призвело до правової колізії з точки зору їх обчислення та виплати, оскільки сплата страхових внесків з єдиного податку не дозволяє їх персоналізації та, відповідно, зарахуванню трудового стажу до працівників. Тому узагальнення практики функціонування спрощеної системи оподаткування та формування практичних пропозицій щодо її вдосконалення стає особливо актуальним, оскільки рівень розвитку цього сектору не відповідає економічним інтересам держави.

Слід зазначити, що розвиток малого бізнесу сприяє створенню умов для позитивних структурних змін в економіці України. Створюючи сприятливі умови для розвитку малого та середнього бізнесу, держава стимулює діяльність вітчизняних виробників. Крім того, розвиток малого бізнесу створює умови для зайнятості населення України, сприяє створенню нових робочих місць та вирішенню безробіття. З метою реалізації державної політики підтримки малого бізнесу першим юридичним кроком було прийняття в 1998 р. Указу Президента України №727 / 98 "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності малого бізнесу", популярно називається "єдиним податком", тепер умови функціонування малого бізнесу реалізуються в рамках прийнятого Податкового кодексу.

Впровадивши систему спрощеного оподаткування, Україна, таким чином, зробила крок до вдосконалення існуючої податкової системи. Головною метою спрощеного податкового режиму було досягнення більше соціальних, ніж економічних цілей. Така спрощена система для малого

бізнесу мала забезпечити реалізацію принципу соціальної справедливості оподаткування, коли рівень податкового навантаження відповідає рівню можливостей сплати податків. Саме завдяки зменшенню податкового навантаження та спрощенню механізму податкового адміністрування створені сприятливі умови для самозайнятості працездатного населення та зменшено соціальну напруженість у країні без витрачання бюджетних коштів, і близько 500 000 нових створено робочі місця [26].

Тому особливо важливо проводити державну політику, спрямовану на створення сприятливих умов для діяльності малого бізнесу. встановлені в 1998 р. Указом Президента України, максимальна сума доходу від реалізації та розмір ставок єдиного податку сьогодні є економічно невиправданими та неадекватними сучасним ринковим умовам. Однак складність та тягар загальної системи оподаткування, яка спонукає окремі підприємства знаходити можливі шляхи оптимізації суми податкових зобов'язань, загального фінансового навантаження на підприємства (податки, соціальні та пенсійні внески, збори тощо) не впливає стимулювати розвиток їх діяльності та призвести до тінізації економічних процесів, зниження конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках [29].

Слід також зазначити, що доцільність існування областей реформування податкової системи, що розглядається, нещодавно обговорювалась у науковій літературі. У цьому контексті викликає занепокоєння позиція деяких органів виконавчої влади та громадських організацій щодо скасування спрощеної податкової системи або переходу до самозайнятих (за винятком найменших працівників).

Не слід ігнорувати, що скасування спрощеної податкової системи призведе до втрати значної кількості робочих місць у вже створених компаніях та формування бізнесу в цілому, що сприятиме формуванню

правового шару малого бізнесу . Несистематичне та достатнє значення для науково-технічного обґрунтування змін у деяких компонентах законодавчої бази, яка призначена для регулювання оподаткування спрощеної системи, також відсутнє.

Високе фінансове навантаження на підприємців (податки, соціальні та пенсійні внески, збори тощо) призводить до низьких темпів зростання їхньої діяльності, тінізації економічних процесів, зниження конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. При цьому, перш за все, необхідно змінити організаційно-правові умови не в напрямку "мінімізаторів", а вирішити проблему громіздкої та фіскально орієнтованої системи оподаткування. Водночас слід зазначити, що за останніми законодавчими змінами в умовах ведення бізнесу малого бізнесу, які зазначені в Податковому кодексі, умови ведення підприємницької діяльності можуть призвести до практичного згортання малого бізнесу.

На державному рівні також мають бути вирішені питання ефективності доходів, жорсткого регулювання економіки, що «штовхає» підприємництво в «тінь». Зокрема, положення Податкового кодексу щодо неможливості віднесення до суб’єктів господарювання, які сплачують податки за загальною системою оподаткування, з валових витрат, які вони понесли в результаті оплати послуг, що надаються суб’єктами господарювання за спрощеною системою, незалежно від їх економічної зміст - це ті, які не сприяють розвитку підприємництва.

Таким чином, на державному рівні питання забезпечення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва, як важливого елемента ринкового середовища, досі не знайшли свого втілення в чинній нормативній базі. Необхідно також досягти балансу між інтересами бюджету та суб'єкта господарювання, тому важливо забезпечити гнучкість податкової системи, її адаптацію до зовнішніх та внутрішніх економічних умов.

РОЗДІЛ 2.АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

2.1Характеристика сучасної податкової системи України

Сучасна система оподаткування України формується із державних та місцевих податків й зборів. Загальнодержавні податки та збори встановлюються Податковим кодексом, вони є обов'язковими до сплати в межах території України. На рисунку 2.1 проведений аналіз доходів, які надійшли до зведеного бюджету України за період з 2012-2020 рр. [7].

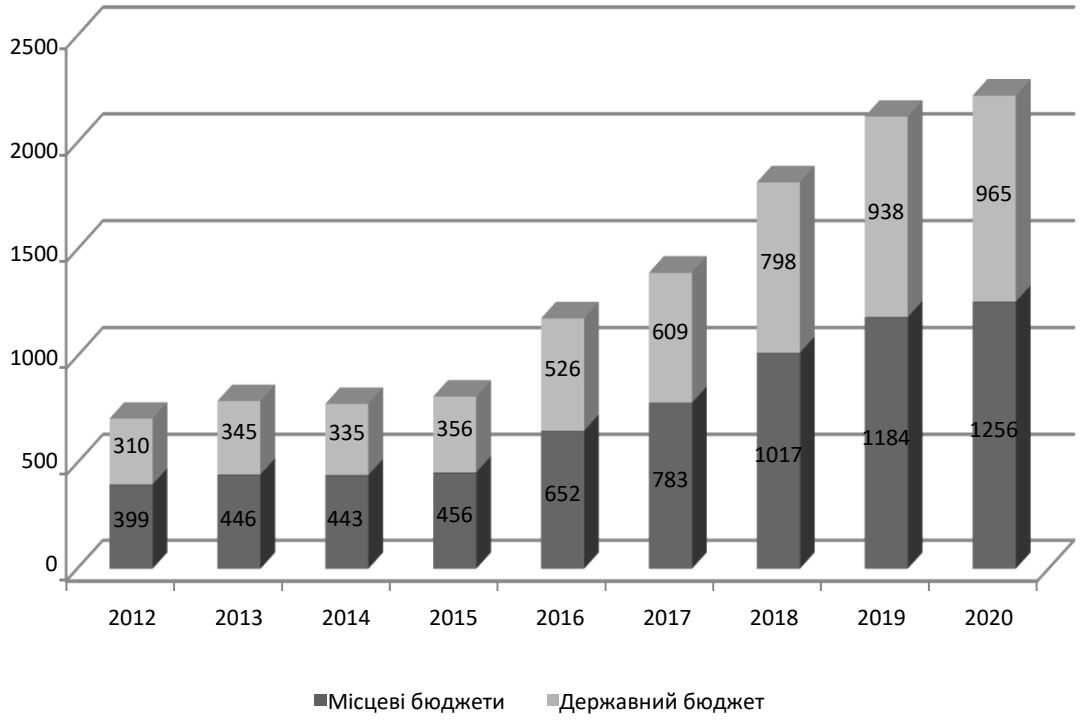

Рисунок 2.1 – Показники дохідної частини зведеного бюджету [2]

На рис. 2.2 у вигляді схеми представлений розподіл бюджету України за різними сферами.

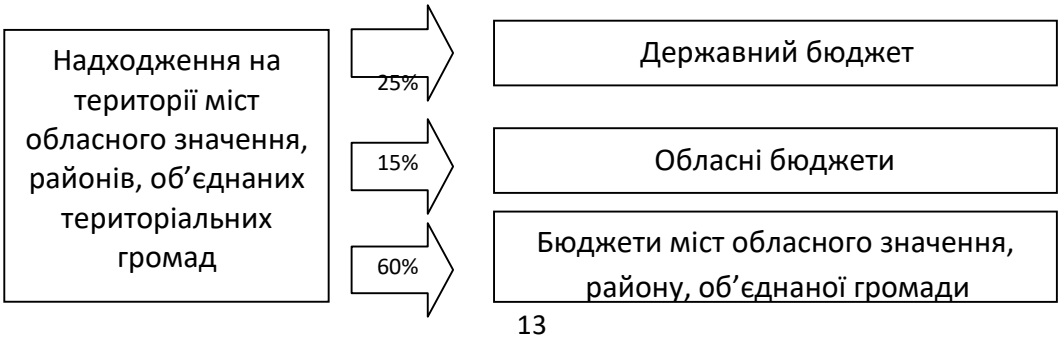

Рисунок 2.2 – Розподіл бюджету України за різними сферами [2]

Сума неподаткових надходжень у 2020 р. до зведеного бюджету складвє 25,8 млрд грн, що на 0,8 млрд грн (2,9%) більше ніж у 2019 р. [7].

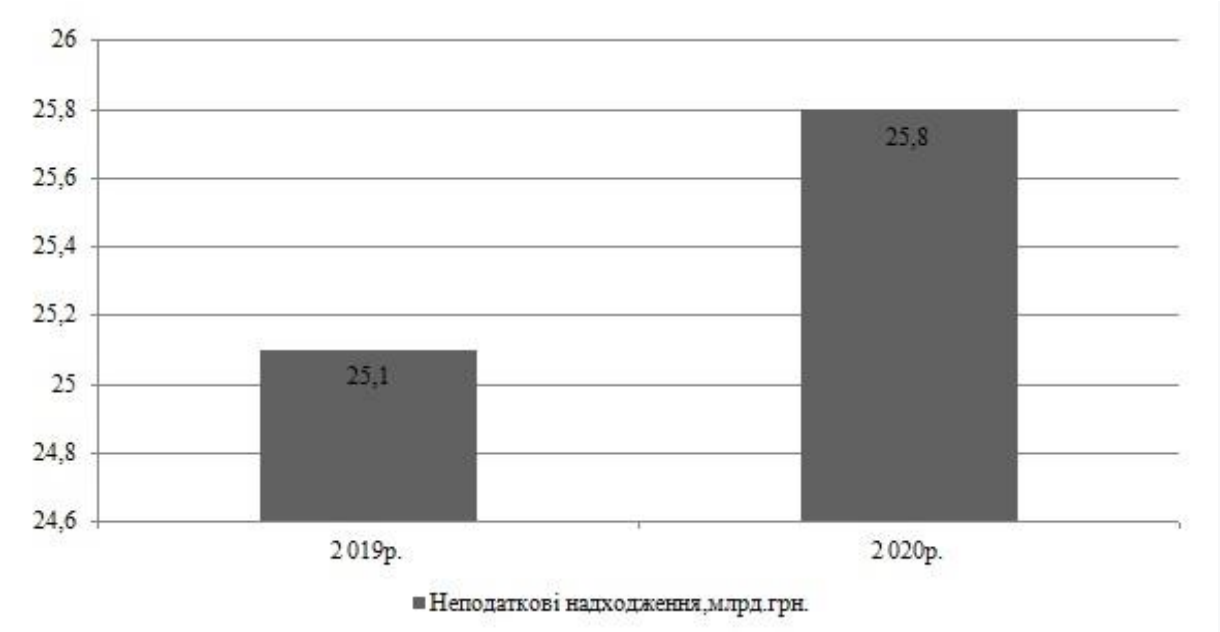

Рисунок 2.3 – Динаміка неподаткових надходжень 2019-2020 рр. [7]

Згідно з основними джерелами неподаткових надходжень, спостерігається збільшення надходжень від чистого прибутку та дивідендів у 2019 році на 0,7 млрд грн (32,1%); збільшені власні доходи бюджетних установ зросли на 0,85 млрд. грн. (6,9%); Збори державного пенсійного страхування за окремими видами бізнес-процесів зросли на 0,7 млрд грн (43,2%). Таке збільшення відбувається за рахунок реєстрації права власності на автомобілі через пільгове розмитнення автомобілів на іноземних номерах.

За даними Державного казначейства України, до загального та спеціального фонду державного бюджету у 2020 році надійшло 1050612 млн грн. податкові надходження. У період з 2017-2020 рр. Спостерігається тенденція збільшення податкових надходжень до зведеного бюджету України(рис 2.4)

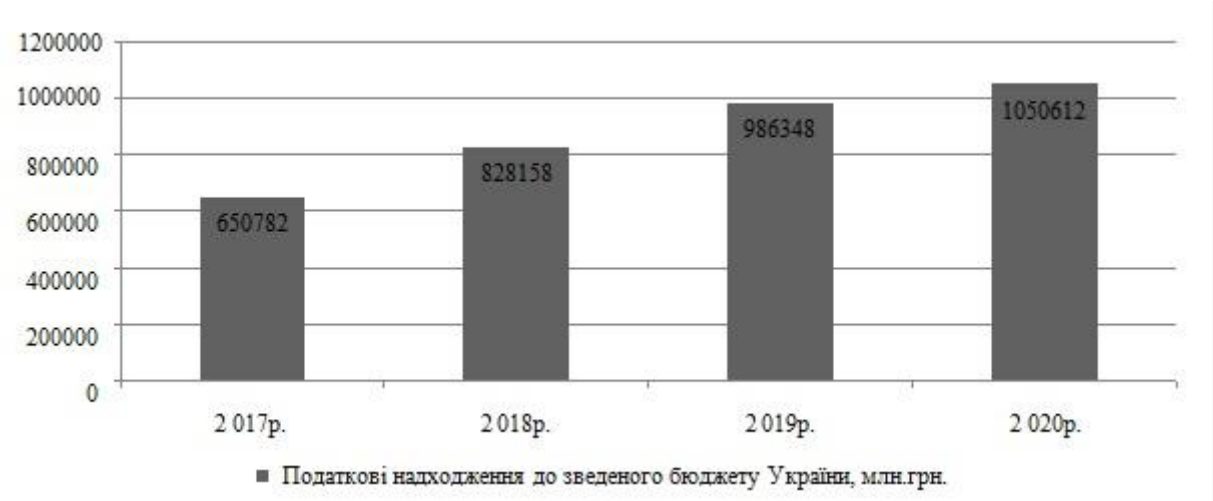

Рис. 2.4 – Динаміка податкових надходжень до зведеного бюджету України2017-2020 рр., млн грн [2]

Що стосується податку на додану вартість, то з урахуванням суми бюджетного відшкодування ПДВ все ще спостерігалось збільшення надходжень від цього податку. За найбільш актуальними даними Державної казначейської служби України, у 2020 році до зведеного бюджету України надійшло: ПДФО - 248652 млн. Грн., Податок на прибуток - 118683 млн. Грн., ПДВ - 89061 млн. Грн.

Проаналізувавши особливості податкової системи України, ми виділимо негативні фактори сучасної моделі податкової політики - складність, нерівномірність та несправедливий розподіл податкового навантаження; недосконалі норми законодавства; корупція податкових відносин. Тому ці негативні фактори перешкоджають впровадженню механізмів ефективного розвитку українського суспільства.

2.2 Динаміка та структура податкових надходжень до Державного бюджету України

Найбільший приріст надходжень до бюджету в 2020 р. надійшов завдяки збільшення податкових надходжень, які становлять 988 млрд. грн. (рис. 2.5).

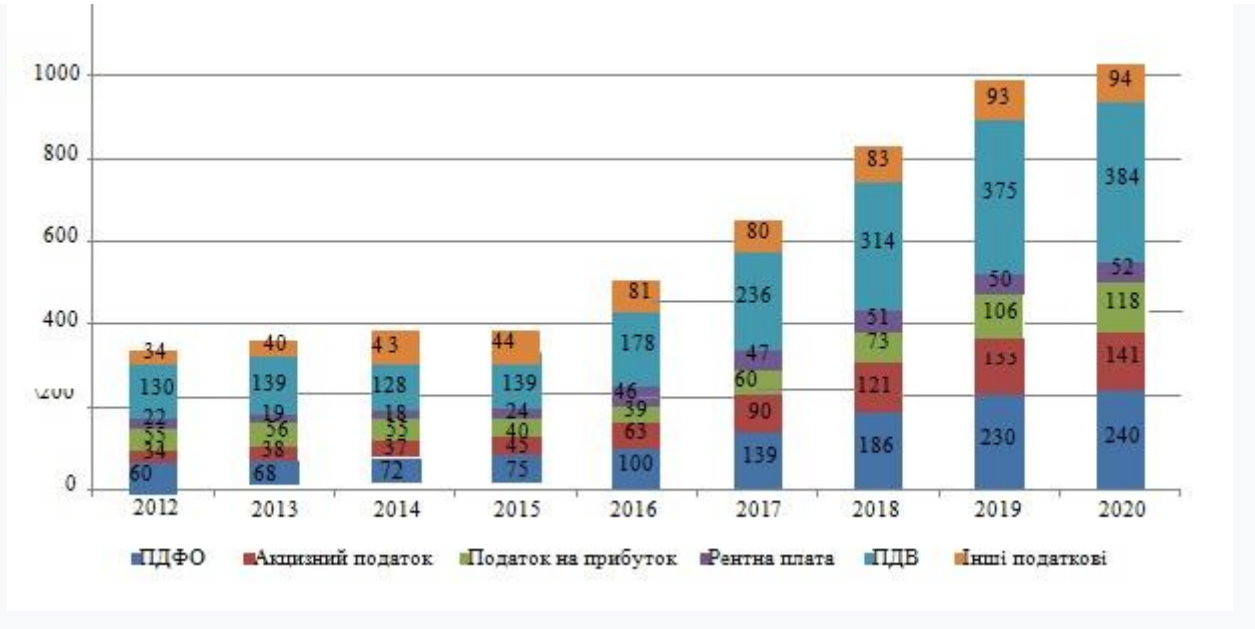

Рисунок 2.5 – Показники податкових надходжень до зведеного бюджетув період 2012-2020 рр. [3]

У 2020 році фактична сума надходжень ПДФО та військового збору до зведеного бюджету на 11,1 млрд. грн. (22,7%) перевищує надходження у 2019 році. Водночас виплачені відсотки за депозитами ПДФО залишились на рівні 2019 року.

Ставки податку на доходи фізичних осіб (18%) та військовий збір (1,5%) у 2020 році не змінились. Базова ставка податку на прибуток підприємств у 2019 році становила 18%. Податкові надходження від підприємств до бюджету у 2020 році зросли на 0,1 млрд. грн. (0,3%) порівняно з 2019 роком [3].

У 2020 році спостерігається пожвавлення споживчого попиту, що суттєво вплинуло на зростання надходжень податку на додану вартість від вироблених товарів в Україні.

Для збільшення кінцевих споживчих витрат домогосподарств на 24,5% р/р (номінально) приріст податкових надходжень становив 15,9% р/р, без урахування доходів НАК «Нафтогаз України» приріст становив 21,5%.

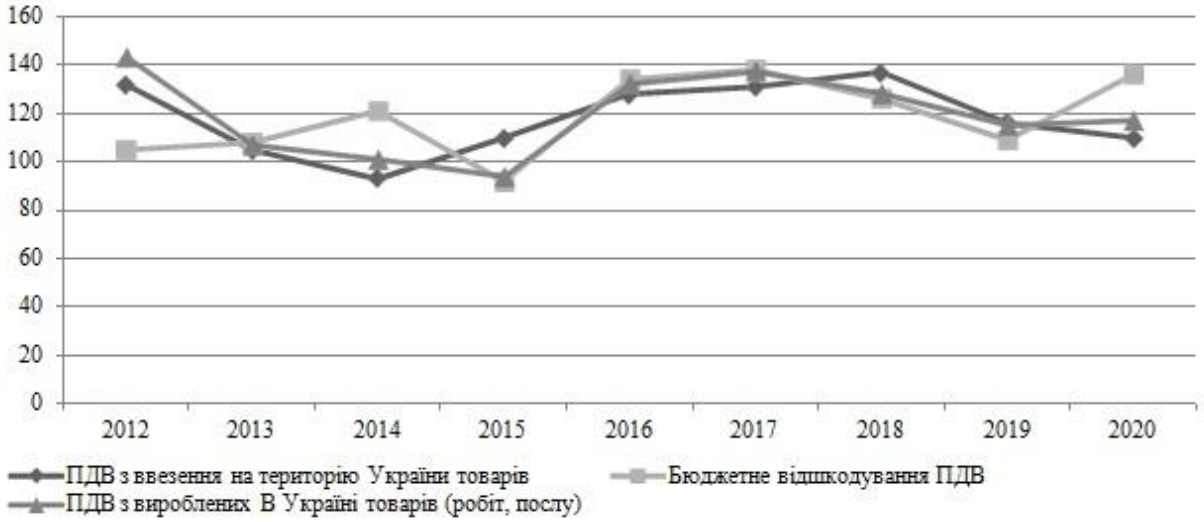

Рисунок 2.6 – Зміна надходжень та відшкодувань ПДВ 2012-2020 рр., % [3]

Доходи від ПДВ з ввезених на територію України товарів у 2020 р. зросли на 6,6% р/р при рості обсягів імпорту товарів на 7,2% р/р (доларах) та зміцненню середнього обмінного курсу гривні до долара США. У 2020р. запровадили звільнення від оподаткування податком додану вартість з операцій на ввезення на митну територію України сонячних батарей та вітрогенераторів.

Експорт товарів у 2020 р. збільшився на 8,2% в порівнянні з 2019 р. Але, значне збільшення бюджетного відшкодування податку на додану вартість на 19,8 млрд. грн. збільшило приріст відшкодування до 34,9%.

Оцінимо показники динаміки надходжень місцевих податків та зборів до зведеного бюджету України (рис . 2.7).

Рисунок 2.7 – Динаміка надходжень місцевих податків до зведеного бюджетуУкраїни 2017-2020 рр., млн. грн [3]

Ми можемо бачити позитивну динаміку надходжень продовж усього періоду.У 2020 р. цей показник збільшився на 73424 млн. грн. Саме тому, проводимо порівняння показників надходжень – планових з фактичними.

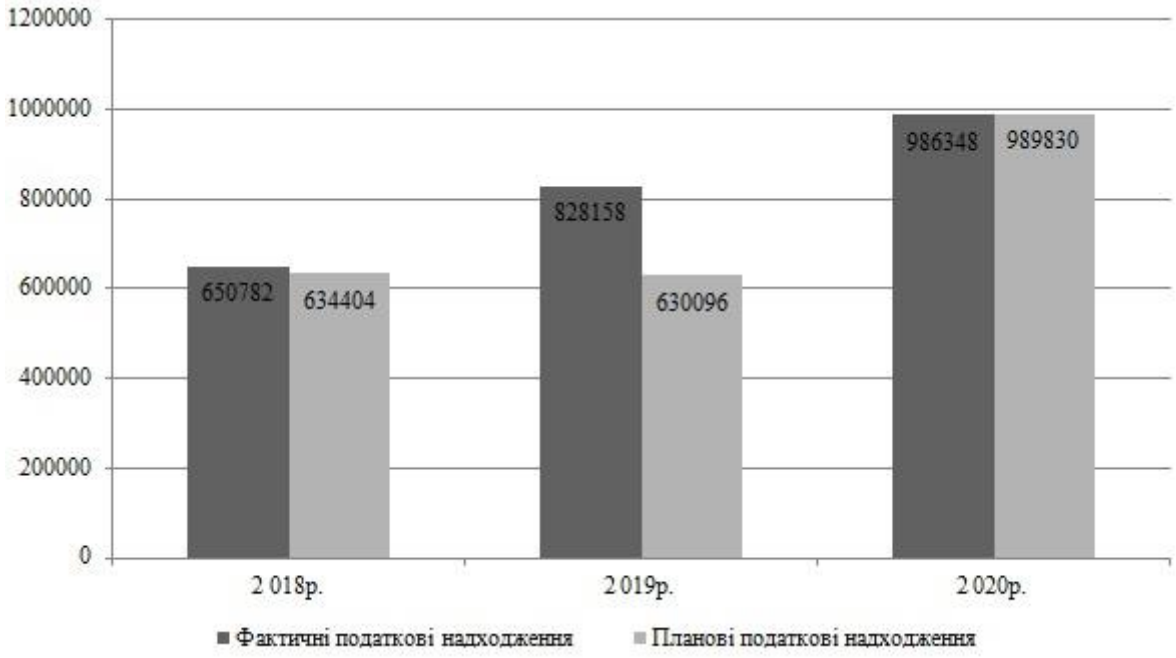

Рисунок 2.8 – Плановий та фактичний обсяг податкових надходжень до зведеного бюджету України 2018-2020 рр., млн. грн [3]

Проаналізувавши період з 2018-2020 рр. спостерігалось перевищення фактичних показників податкових надходжень над плановими, у 2020 р.

(986348 млн грн та 989830 млн грн).

Показники дохідності сегменту загальнодержавного управління склали 37,5%, за видатками – 39,9% від ВВП. У 2020 р. ці показники мали 39,5% та 42,6% [3].

Аналіз дослідження показав, що необхідне удосконалення основних напрямків податкової системи України.

РОЗДІЛ 3. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

3.1. Зарубіжний досвід оподаткування підприємницької діяльності

Податкова система в кожній країні є однією з основних основ економічної системи, яка, з одного боку, забезпечує фінансову базу держави, а з іншого - головним інструментом реалізації її економічної доктрини. Формування дохідної частини бюджету є важливою діяльністю держави, податки є не лише основним джерелом формування державного бюджету, але й важливим джерелом радикальних змін, виступаючи фінансовим регулятором виробництва та важливим засобом соціальне забезпечення.

Зростаюча роль малих та середніх підприємств змусила більшість країн ЄС визнати необхідність розробки спеціальної податкової політики, яка заслуговує на особливу увагу для вітчизняної моделі оподаткування малого бізнесу [22].

Малий бізнес - це дуже тонкий та чутливий сектор економіки, який найбільш вразливий до таких несприятливих факторів, як фінансові труднощі, циклічні коливання, інфляція, податковий тиск тощо. Особливу увагу слід приділити формуванню малого бізнесу з огляду на його специфічну та фундаментальну роль у ринковій економіці. В умовах стійкої ринкової економіки частка малих і середніх підприємств у ВВП країн з розвиненою ринковою економікою становить: Великобританія - 50-54%, Німеччина - 50-53%, Італія - 57-60%, Франція - 55- 62%, США - 50 -52%, Японія - 52-55% [26].

Однією з найпоширеніших форм стимулювання розвитку сектору малого бізнесу в розвинених країнах є створення для них податкових преференцій шляхом запровадження спеціальних податкових правил (Франція) або застосування загальних правил з індивідуальними вигодами

для малого бізнесу (США, Великобританія). Тому доцільно розглянути міжнародну практику застосування спрощених (спеціальних) податкових режимів для малого бізнесу та необхідність його адаптації та застосування в Україні.

У Франції застосовуються спеціальні (спрощені) податкові режими для малих та середніх підприємств залежно від величини їх обороту. Такі підприємства не подають декларації з податку на додану вартість, а сплачують податки на прибуток, рівень яких залежить від сфери діяльності (торговельні операції, послуги тощо) [24].

За спрощеного режиму оподаткування застосовується спрощена форма звітності - малі та середні підприємства подають до податкових органів основні дані про свої баланси, основні фонди, інвестиційні та фінансові показники. Постачальники послуг можуть зменшити свій оподатковуваний дохід, якщо їх перевіряє сертифікований аудитор.

Процес бухгалтерського обліку на мікропідприємствах Франції передбачає ведення книг закупівель та обліку доходів (суми задокументовані) та облік копій рахунків-фактур з ПДВ (вказуючи, що ПДВ не сплачується, оскільки мінімальний річний оборот не перевищений).

Для малих та середніх підприємств у Франції діє спрощений режим декларування прибутку та сплати податків, згідно з яким фактичні витрати та витрати відносяться до виробництва. Середній та малий бізнес зобов'язані зареєструватися платниками ПДВ, але сплачують цей податок не щомісяця, а щокварталу. Облік і звітність таких підприємств менш жорсткі, ніж великі. Малі та середні підприємства, що мають статус юридичної особи та належать фізичним особам, застосовують знижену ставку податку на прибуток у розмірі 19% замість 33,8%. Частина оподатковуваного доходу, з якої

стягується знижена ставка податок, компанія повинна використовувати для інвестування.

У Великобританії малі та середні підприємства обчислюють та декларують доходи на загальній основі, хоча за деякими винятками. Підприємства з річним доходом менше 15 000 фунтів стерлінгів заповнюють просту податкову декларацію без деталей своєї діяльності, активів чи зобов'язань [24].

Країна використовує прогресивну шкалу оподаткування доходів. Ефект застосування ставок корпоративного податку (корпоративного податку) полягає у оподаткуванні малих компаній з прибутком до 10 тис. Фунтів стерлінгів за низькою ставкою (10%), забезпечуючи належні вигоди для 270 000 компаній. Компанії, які заробляють до 300 000 фунтів стерлінгів, оподатковуються за ставкою 20%, а коли їх прибуток досягає 1,5 мільйона фунтів стерлінгів, застосовується ставка 30%.

Для малого бізнесу закон передбачає знижку податку на амортизацію будівель та обладнання, що дозволяє вирахувати з податкової бази до 40%, а також податкові пільги за інвестиції в інформаційні технології, комунікації та дослідження. Малі підприємства з річним оборотом менше 52 000 фунтів стерлінгів не зобов’язані реєструватися платниками ПДВ. Стандартна ставка ПДВ становить 17,5%. Підприємства звільняються від обов'язкового аудиту, якщо їх оборот не перевищує 1 млн. Фунтів стерлінгів, а валюта балансу не перевищує 1,4 млн. Фунтів стерлінгів.

У Швеції відсутні спеціальні податкові режими для малих та середніх підприємств. Основним принципом податкового регулювання у Швеції є принцип "нейтралітету", згідно з яким усі компанії, незалежно від їх правової форми, виду бізнесу, розміру, місцезнаходження, підпадають під однакову податкову базу, однакові податкові ставки та зобов'язання . мова для

реєстрації, подання документів, звітності, платежів. Коротше кажучи, податковий тягар буде однаковим для самозайнятого підприємця та для корпорації, якщо вони зайняті той же бізнес. Однак принцип "нейтралітету" передбачає винятки у вигляді податкових пільг, спеціально застосовуваних до малого бізнесу. Самозайняті, дрібні торговці та більшість підприємств з оборотом менше 720 тис. Крон мають право використовувати касовий метод бухгалтерського обліку. Самозайняті, дрібні торговці, які не мають обороту, не зобов’язані реєструвати свій бізнес в державних установах. Досить зареєструватися в податковій інспекції [29].

Якщо річний оборот компанії складає менше 1 мільйона крон (приблизно 110 тисяч доларів США), вона може подавати податкову декларацію раз на рік, а не щомісяця, як це вимагають усі інші компанії. Підприємства з товарообігом менше 40 мільйонів крон (приблизно 4,4 мільйона доларів США) повинні сплатити ПДВ протягом 42 днів після закінчення звітного періоду. Якщо оборот перевищує 40 мільйонів крон, тоді ПДВ повинен бути сплачений протягом 26 днів після закінчення звітного періоду.

Новому приватному підприємцю, який працює самостійно, або партнеру, якщо це фізична особа, дозволяється вираховувати збитки від підприємницької діяльності з можливого доходу протягом перших п’яти років діяльності.

Дивіденди, отримані від компаній, які не котируються на фондовій біржі або належать фізичним особам, частково звільняються від прибутку. Ця вигода покликана стимулювати інвестиції в малий бізнес та компенсувати їм вищу вартість позикового капіталу порівняно з тими компаніями, котируючись на фондовій біржі.

У США не існує спеціальних режимів оподаткування для малих та середніх підприємств. Усі компанії повинні вести бухгалтерський облік у повному обсязі для розрахунку прибутку для цілей оподаткування. Однак для малого бізнесу існують спеціальні положення, які спрощують процедуру обліку та звітності оподатковуваного доходу в прогресивній шкалі:

- оподатковуваний дохід до 50 тис. дол. - 15%;

- від 50 тисяч доларів. до 75 тис. дол. - 25%;

- від 75 тисяч доларів. до $ 10 млн - 34%;

- більше 10 мільйонів доларів. - 35%.

У США малі підприємства з невеликим прибутком можуть використовувати касовий метод бухгалтерського обліку замість обліку нарахування, крім того, їм дозволяється вираховувати з оподаткування інвестиції в основні активи, якщо їх обсяг на рік не перевищує 24 тис. Доларів. [22].

Таким чином, у розвинених країнах не застосовуються спрощені системи оподаткування малого бізнесу, подібні до єдиного податку в Україні. Натомість набули поширення інші форми державної підтримки цього типу підприємств: - звільнення певних видів підприємств від необхідності звітування про результати діяльності та запровадження спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності;

3.2.Шляхи удосконалення сплати податків суб’єктами підприємницької діяльності

Податкова система України негативно впливає на економіку, бізнес та державу через великий вплив податкового навантаження. В економічному середовищі відбувається тиск на всіх слабких учасників ринку, а більш впливові - отримують вигоди. Тому в суспільстві формується недобросовісна конкуренція, розвиваються монополії, формується корупційна рента тощо.

Ефективне вдосконалення податкової системи є важливою умовою інтеграції України до міжнародного (світового) ринку.

Подальший розвиток економічної системи залежить від механізму реформування податкового законодавства України. Сьогодні в українському суспільстві податкові установи негативно впливають на деякі фактори, такі як:

- висока тіньова економіка та масштабна корупція;
- податковий тиск на всіх платників;
- незадоволення суб'єктів (підприємців).

Слабка позиція України у міжнародних рейтингах щодо ефективності податкової системи. Основними чинниками, що суттєво впливають на податкову систему України, є податкове навантаження та розмір податкових ставок. Вони перевантажують систему невеликими податками - витратами на облік і контроль, які перевищують доходи від їх сплати.

Оподаткування в Україні має соціальну несправедливість - низький рівень добробуту (високі податкові ставки). Для населення сплата податків є додатковим тягарем (досить слабка податкова культура).

В Україні тягар податкового тиску спрямований на підприємства (вигідні). Керівники підприємств шукають шляхи отримання податкової переваги. Як результат, вигодами користуються підприємства та галузі, які мають спроможність та здатність долати кризу, розробляти довгостроковий

пільговий режим оподаткування для підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Підприємства, орієнтовані на ринок, потребують фінансування для освоєння нових ринків, технологій, продуктів, але повинні сплачувати значну частину податків. Тому пільги є стимулятором тіньової економіки, масштаби якої в Україні експерти оцінюють у 50% реального ВВП [27, с. 46-47].

Розглянемо основні моменти та напрямки, за допомогою яких можна реформувати податкову систему України (рис. 3.1).

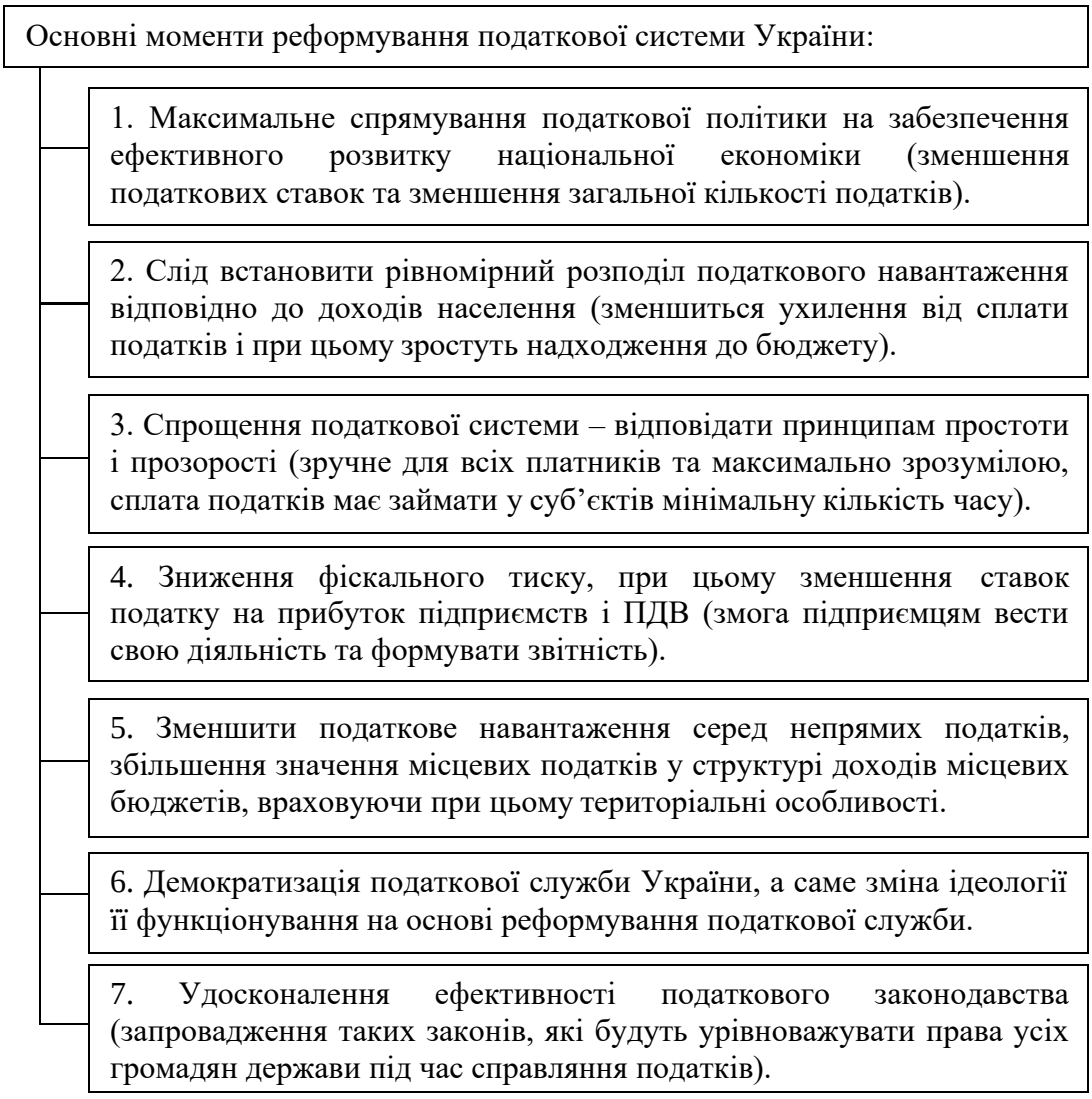

Рисунок 3.1 – Основні моменти та напрямки реформування податкової системиУкраїни [27, с. 49-50]

Зниження податків в Україні може бути здійснено лише за умови перегляду зобов'язань держави - соціальних гарантій, які вона фінансує. Важливий вплив на податкову систему України мають: податки на майно, землю та використання природних ресурсів (незалежні від виробництва та реалізації, стабільні). Тому ці податки однозначно поповнять державний бюджет.

Створення сприятливих умов для економічного зростання через підприємницький потенціал та підтримка реалізації конкурентних переваг країни - повинні формувати головні цілі нинішніх реформ в Україні.

Ефективне перетворення податкової системи можливе з визначення цілей, забезпечення пріоритетів, проведення заходів, удосконалення механізмів за елементами податкової системи

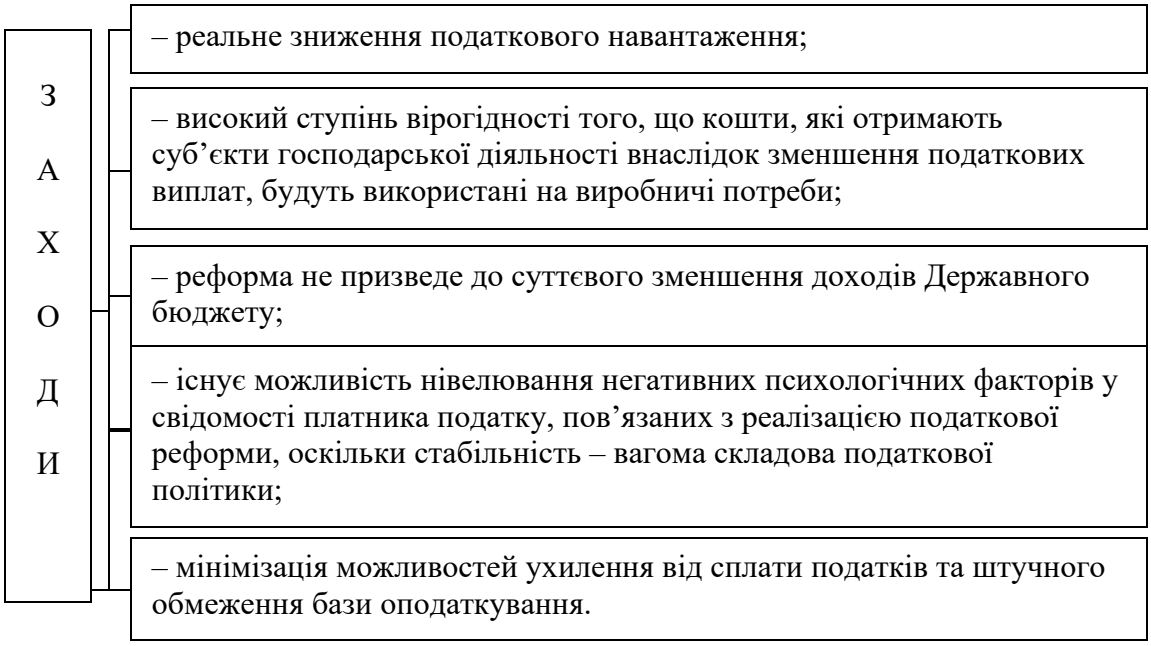

Рисунок 3.2 – Заходи з оптимізації системи оподаткування України [27, с. 48]

Для поліпшення свого становища Україні потрібно поступово використовувати міжнародний досвід, пристосовуючи його до специфіки та умов розвитку нашої країни, створювати умови, за яких уникнути

податкових зобов’язань буде майже неможливо, що призведе до поступового збільшення доходів державного бюджету , і подбати про те, щоб податкові надходження були розподілені належним чином. Якщо податкову систему ефективно реформувати, Україна матиме шанс стати серйозним суб’єктом податкової конкуренції у світі.

ВИСНОВКИ

Отже, вивчивши оподаткування підприємницької діяльності в Україні та проаналізувавши всі аспекти податкового адміністрування юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, можна зробити висновок, що податки відіграють значну роль в економіці як на макро-, так і на мікрорівні. Оскільки податки відіграють провідну роль у забезпеченні виконання державою функції регулювання економічних процесів. Тому завданням держави у сфері податків, в умовах ринкової економіки є створення системи оподаткування, таких умов для платників податків, які б підвищили ефективність виробництва та збільшили доходи бюджету, що дозволило б державі найкраще виконувати свої функції.

Впровадивши спрощену систему оподаткування, Україна зробила крок до вдосконалення існуючої податкової системи. Така спрощена система для малого бізнесу мала забезпечити реалізацію принципу соціальної справедливості оподаткування, коли рівень податкового навантаження відповідає рівню можливостей сплати податків.

Слід зазначити, що запровадження податкових пільг, зокрема щодо податку на прибуток, має стимулювати інвестиції, створювати нові робочі місця, розвивати регіональну чи національну інфраструктуру, стимулювати підприємництво. Слід зазначити, що за останні роки податкові надходження зросли майже у всіх відношеннях, на мою думку, цьому сприяв Новий податковий кодекс, і тому ми можемо відзначити роботу держави та податкових органів.

Прямі податки майже не впливають на ціни, але зменшують доходи платників - тим самим впливаючи на обсяг інвестицій та споживчий попит. Водночас вони не змінюють структуру попиту, на відміну від деяких видів непрямих податків. У свою чергу, непрямі податки відіграють важливу роль

у формуванні доходів державного бюджету. Надходження від них до Державного бюджету перевищують 45% його надходжень.

Проблеми оподаткування бізнесу полягають у тому, що державний бюджет формується здебільшого із податкових надходжень, і чим ширша база оподаткування, тим надійніша можливість поповнення та збільшення доходів бюджету. Податкова система України спрямована на розвиток підприємництва, але полегшення податкового навантаження відбувається поступово і непомітно для малого бізнесу через низку недоліків.

Ключовими негативними факторами, що визначають дуже низьку конкурентну позицію української податкової системи, є: нестабільність, внутрішні суперечності та невідповідність податкового законодавства, велике податкове навантаження на бізнес, нераціональний розподіл податкового тиску між факторами виробництва, низька прибутковість податкової системи , низька фіскальна ефективність податкової системи, складність системи адміністрування податків, несистематичне та невиправдане надання податкових пільг та пільг, що збільшує податкове навантаження на ефективні підприємства, які сумлінно сплачують податки.

Для підвищення ефективності роботи податкової служби України можна запропонувати такі заходи: вдосконалення системи контролю та зменшення кількості інспекцій, запобігання санкціям, підвищення довіри до податкових органів та використання джерел податкової інформації, підвищення фіскальної ефективності податкової системи.

Таким чином, оптимізація системи оподаткування має, з одного боку, стимулювати ділову активність підприємців, з іншого - запровадити досить просту, ефективну та сувору систему збору податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий Кодекс України, Загальні положення http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755%D0%B0-17/paran17#n17
2. Податковий Кодекс України, Адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів) http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755%D0%B1-17/paran4#n4
3. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» № 283/97-ВР від 22.05.1997 р.; № 349-IV від 24.12.2002 р. URL: // zakon.rada.gov.ua/laws/show/283/97-%D0%B2%D1%80.
4. Закон України «Пре порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетом і державними цільовими фондами» № 2181-III від 21.12.2000 р. URL: // zakon.rada.gov.ua/laws/show/2181-14.
5. Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» з 889-IV від 22.05.2003 р. URL: // zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-15.
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення» № 799-VI від 25.12.2008 р. URL: // zakon.rada.gov.ua/laws/show/799-17.
7. Податковий кодекс України від 24.12.2015 №909-VIII. – URL: //sfs.gov.ua/nk.
8. Артюх О.В., Кейдалюк С.О. Особливості бухгалтерського обліку некомерційних організацій. *Інфраструктура ринку.* 2019. №32. С.398–401.
9. Аудит: підручник / наук. ред. І. І. Пилипенка; Нац. акад. статистики, облікута аудиту. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. 643 с.
10. Баранов С.О. Ухилення від сплати податків як основний чинник тіньової економіки. *Інвестиції: практика та досвід.* 2016. №12. С. 102–106.

11. Барін О.Р. Принцип справедливості як один з основоположних принципів оподаткування. *Порівняльно-аналітичне право.* 2015. №5. С. 162–164.
12. Бедринець М.Д., Фінансовий менеджмент у малому бізнесі навч.посіб. Київ:

«Центр учбової літератури», 2016. 352 с.
13. Бобошко Л.І. Світовий досвід оподаткування майна та можливості його використання в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки.2015. Вип. 8. С. 941–945.
14. Бобошко Л. І. Транспортний податок в Україні: стан та перспективи. *Збірник наукових праць Університету Державної фіскальної служби України.* 2017. № 1. С. 25–36.
15. Богатирьова Є. М. Механізм реалізації податкової реформи. *Економіка та держава: міжнародний науково-практичний журнал.* 2015. №8. С. 43–46
16. Бондарчук Н. Проблеми правового регулювання медіації в Україні. *Підприємництво, господарство і право.* 2018. №10. С. 209–214.
17. Бортнік Н.В. Організація податкового менеджменту на підприємстві. *Економіка та управління підприємством.* 2017. №2. С.1–8.
18. Брік С.В. Деякі особливості організації бухгалтерського обліку та аудиту ОСББ. *Журнал Київського університету ринкових відносин. Економіка. Бізнес-адміністрування. Право.* №2(2). 2017. С. 243–253.
19. Буркова Л.А. Дослідження теоретичних аспектів податкового менеджменту та прийняття рішень щодо необхідності його удосконалення. *Фінансовий простір.* 2018. №1. С.12–29.
20. Голоядова Т.О. Необхідність законодавчого запровадження медіації для вирішення податкових спорів в Україні. *Молодий вчений.* 2016. №8 (35). С.76.
21. Державне антимонопольне регулювання: підручник / В.Д. Лагутін, Ю.І. Боровик, О.В. Вертєлєва та ін.; за ред. В.Д.Лагутіна. К.: Київ. нац.

торг.- екон. ун-т, 2015. 480 с.

22. Демченко О.С. Співвідношення прямих і непрямих податків у податковій системі України. *Інвестиції: практика та досвід.* 2017. № 10. С. 44–50.
23. О. І. ІВАНІЙЧУК Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ організаційно-управлінські особливості оподаткування підприємницької діяльності громадян в Україні, Наукові праці МАУП, 2010, вип. 3
24. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу. Навч. посіб. / за заг. ред. П. Й. Атамаса - К.: Центр учбової літератури, 2012.
25. Клепанчук О. Ю. Удосконалення механізмів адміністрування податкових платежів в умовах фінансової підтримки розвитку малого бізнесу. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна.* 2017. Вип. 27(2). С. 140–145.
26. Професійна юридична система МЕГА-НАУ http://zakon.nau.ua/
27. Курінний В.Г., Аспекти розвитку податкової системи України. *Матеріали Міжнародної наукової-практичної конференції «Економіка і менеджмент 2019:* економіко-управлінські аспекти розвитку соціально-економічних систем». Дніпро: Біла К. О., 2019. Том 8, с. 48–49.
28. Кушина О. Використання хмарних сервісів: облік і податки. *Бібліотека баланс. «Електронне життя підприємства (інтернет, зв'язок,електронний документообіг).* №10. 2019. с.53–58.
29. Лемішко О.О.Регулюючий вплив податкового навантаження на економічні процеси у сільському господарстві. *Молодий вчений.* 2016. №9 (36). С.54–60.
30. Лєонов С.В., Бойко А.О., Миненко С.В., Ревенко А.В. Оцінювання рівня втрат державного бюджету від незаконних дій економічних агентів. *Фінансові дослідження*. 2018. №2. С. 1–10.

31. Мацелик Т. О., Шапочкіна М. В. Стимулююча податкова політика в системі правового регулювання діяльності інноваційно-активних суб'єктів господарювання. *Фіскальна політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки:* збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: «Нілан-ЛТД», 2017. С. 221–224.
32. Медведєв М. Ю. Міжнародний досвід публічного адміністрування в податкових системах країн ЄС та його значення для України. *Право та державне управління.* 2017. №4. С.132–137.
33. Мельник В. М., Кощук Т. В. Податкова політика України в умовах імплементації угоди про асоціацію з Європейським Союзом. *Фінанси України.* 2016. №7. С. 7–25.
34. Мельник М. І. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України», 2015. 330 с.
35. Миколаєць А.П. Податковий контроль: теоретичні засади і практика застосування в умовах реформування економіки України. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2016. №12. С.76–80.
36. Музиченько К.М. Податок на нерухоме майно та посилення його ролі у формуванні доходів місцевих бюджетів України. *Молодий вчений.* 2018. № 11 (63). С.1180–1184.
37. Офіційний сайт Державної податкової служби України. Інформаційні повідомлення. URL: http://sfs.gov.ua
38. Пирога І. С. Забезпечення права платників податків на автоматичнее відшкодування ПДВ. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2016. Вип.2.Ч.3. С. 17–21.
39. Пирога І. С. Оптимізація податкової системи України. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2017. Випуск 6. Том 2. С. 74–79.
40. Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика

України: збірник матеріалів ІІ науково-практичного круглого столу (м. Ірпінь, 16-17 травня 2019р.). Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2019. 187 с.

41. Райнова Л. Б. Оподаткування пенсій в Україні в контексті зарубіжного досвіду. *Наукові праці НДФІ*. 2018. №3(84). С. 143–158.
42. Райнова Л.Б. Щодо питання про рівень впливу зниження податкового навантаження на масштаби тіньової економіки. *Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів*: зб. матер. наук.- практ. конференції, 22 грудня 2015 р. / Нац. унів. ДПС України, Наук.- досл. центр з проблем оподатк., Асоціація українських правників. Ірпінь, 2015. С. 143-146.
43. Сідельникова Л.П. Ефективність податкових джерел формування бюджетних ресурсів держави. *Фінанси України.* №9, 2015. С. 45-60.
44. Соколовська А.М., Райнова Л.Б. Теоретична модель податкової системи, орієнтованої на економічне зростання. *Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України*: кол. моногр. / за ред. Т.І. Єфименко. К.: ДННУ «Акад. фін. управління». 2015. С. 263–273.
45. Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами ІІІ Всеукраїнської науково- практичної конференції (28-29 березня 2019р.). Частина 2. Дніпро: НМетАУ, 2019. 545 с.
46. Ткачик Ф., Хома Х. Податковий контроль у сфері виявлення ризиків з ПДВ. *Світ фінансів.* №2(47). 2016. С.113–122.
47. Соколов А. О. Медіація як альтернативний (позасудовий) спосіб вирішення податкових спорів в Україні: постановка проблеми. *Правова позиція.* 2018. №2 (21). С. 87–90.